

تاریخ جهان برای خردسالان

تألیف و.م. هیلیر

ترجمه مصطفی مقربی





تاریخ جهان

برای

عزیزان

تألیف و م. م. حسین

ترجمہ مصطفیٰ مقربی

www.KetabFarsi.com

تاریخ جهان برای خردسالان

ترجمه: مصطفی مقربی

انتشارات دانش

چاپ پنجم ۱۳۶۱

۵۰۰۰ جلد

حق چاپ محفوظ

چاپ و صحافی فاروس ایران

قیمت صد تومان

فهرست داستانها

صفحه	داستان
۱	۱ جهان ما چگونه پدید آمد
۸	۲ هیبو-هیبو و «کی جی»
۱۵	۳ آتش! آتش! آتش!!!
۱۹	۴ از هواپیما
۲۳	۵ آغاز تاریخ یا بازگشت به زمان قبطیها
۲۹	۶ رمز نویسان
۳۵	۷ کورسازان
۴۱	۸ سرزمین پرثروتی کدپول در آن باب نبود
۴۸	۹ سرگردانی یهود
۵۵	۱۰ خدایان افسانه‌ای
۶۳	۱۱ جنگ افسانه‌ای
۶۹	۱۲ پادشاهان یهود
۷۳	۱۳ قومی که الفبا را اختراع کرد
۷۸	۱۴ به سختی پولاد
۸۳	۱۵ تاج برگ غار
۸۸	۱۶ بنیاد بد
۹۳	۱۷ شاهانی که موهای پرچین وشکن داشتند
۹۷	۱۸ شیرشکفتیها و تبپکارها

صفحه	داستان
۱۰۱	۱۹ غافلگیری
۱۰۸	۲۰ این سوی جهان
۱۱۴	۲۱ توانگر و درویش یا دارا و نندار
۱۱۹	۲۲ رومیان پادشاهی را بر انداختند
۱۲۳	۲۳ یونان در برابر ایران
۱۳۲	۲۴ شیفته جنگ
۱۳۷	۲۵ یکی به هزار
۱۴۳	۲۶ عصر طلایی
۱۵۰	۲۷ صف آرای یونانیان برابر یکدیگر
۱۵۵	۲۸ خردمندان و بیخردان
۱۶۱	۲۹ شاهی جوان
۱۶۷	۳۰ جنگجویی
۱۷۲	۳۱ ایتالیا تنها می زند و لگد کوب می کند
۱۷۶	۳۲ قهرمان تازه جهان
۱۸۳	۳۳ شریفترین همه رومیان
۱۹۰	۳۴ امپراطوری که او را به خدایی رساندند
۱۹۶	۳۵ عیای مسیح و دین او
۲۰۱	۳۶ کشتار و وحشت
۲۰۹	۳۷ امپراطوری خوب و پسری بد
۲۱۴	۳۸ بدین نشان پیروز خواهی شد
۲۱۸	۳۹ ناتراشیدگان
	۴۰ ناتراشیدگان زردپوست و سفیدپوست
۲۲۴	با جهانداران رو بپرو می شوند

صفحه	داستان
۲۲۹	شب در می رسد ۴۱
۲۳۴	خوشی و سعادت ۴۲
۲۴۰	محمد پیغمبر اسلام ۴۳
۲۴۸	روزهای عرب ۴۴
۲۵۵	پرتوی در تاریکی جبل در قرون وسطا ۴۵
۲۶۲	پای در راه نهادن ۴۶
۲۶۷	پایان جهان ۴۷
۲۷۰	قلعه‌های واقعی ۴۸
۲۷۶	سواران جنگی و دوران جوانمردی ۴۹
۲۸۱	نبیرهٔ يك دزد دریایی ۵۰
۲۸۸	يك حادثهٔ پرخطر ۵۱
۲۹۳	سه پادشاه در يك صف ۵۲
۲۹۹	کتابهای مقدس از سنگ و آبگینه ۵۳
۳۰۵	شاهی که هیچ کس او را دوست نمی‌داشت ۵۴
۳۰۹	يك داستان برای بزرگ ۵۵
۳۱۴	سوزن جادویی و گرد جادویی ۵۶
۳۱۹	درازترین جنگی که تاریخ بدخود دیده است ۵۷
۳۲۵	چاپ و باروت یا کپنه رفت و نوجای آن را گرفت ۵۸
۳۲۹	دریا نوردی که جهانی تازه پیدا کرد ۵۹
۳۸۸	جویندگان ثروت ۶۰
۳۴۶	سرزمین فریبنده یا سرزمین نام و نان ۶۱
۳۵۱	از نوزاده ۶۲

صفحه	داستان
۳۵۷	۶۳ پیکار مسیحیان با یکدیگر
۳۶۳	۶۴ شهبانو الیزابت
۳۶۹	۶۵ عصر الیزابت
۳۷۵	۶۶ جیمز خدمتگاریا از هر ناهی چه برمی آید
۳۸۱	۶۷ شاهی که سر خود را به باد داد
۳۸۶	۶۸ کلاه قرمز و پاشنه‌های قرمز
۳۹۲	۶۹ مردی که در سایه پشتکار خویش به نام رسید
۳۹۷	۷۰ شاهزاده‌ای که گریخت
۴۰۲	۷۱ امریکا سر از بند فرمان شاه رها ساخت
۴۱۰	۷۲ نگونساری
۴۱۷	۷۳ پهلوانی کوتاه بالا
۴۲۴	۷۴ ازین و نیهای او تا گرامافون
۴۳۳	۷۵ روزنامه‌های ۱۸۵۴ تا ۱۸۶۵
۴۳۹	۷۶ سه تمبر پست نو
۴۴۴	۷۷ عصر معجزه‌ها
۴۵۰	۷۸ جهان در جنگ
۴۵۵	۷۹ دوران کوتاه بیست ساله
۴۶۴	۸۰ بازهم ناتراشیدگان
۴۷۱	۸۱ جنگ با ناتراشیدگان
۴۷۸	۸۲ اتحاد جم‌بوریه‌های شوروی
۴۸۳	۸۳ کوشش در راه حفظ صلح
۴۸۶	۸۴ دیروز و امروز و فردا

به نام خداوند جان و خرد

« نسبت تاریخ به نژاد انسان نسبت خاطره به فرد آدمی است .
تاریخ بیان می‌دارد که ما چه می‌کنیم و چرا می‌کنیم و چگونه توفیق
می‌یابیم که بکنیم . اگر کسی پرسد که چرا بیرق امریکا پنجاه ستاره
دارد ، چرا چینیان الفبا ندارند یا چرا انگلستان پادشاه دارد ؛ برای
پاسخ دادن بدین پرسشها باید به زمانهای گذشته باز گردیم یعنی به تاریخ
مراجعه کنیم .

تاریخ بنا بر تعریفی که این روزها از آن می‌کنیم ، تمامی داستان
زندگی بشر است .

تاریخ شرح کامرواییها و نا کامیهای انسان است ؛ از قوانین و جنگهای
اوسخن می‌راند ؛ در پی آن است که مذاهب و صنایع وی را نمایان سازد ؛ در
امیدها و بیمهای او و اختراعات و اکتشافات وی کنجکاو و تعمق می‌کند .
تاریخ پرتو گذشته را بر حال می‌افکند و ما را قادر می‌سازد که با
آگاهی از احوال ملل دیگر ، خود را بهتر بشناسیم ؛ زندگانی ما را به
سبب معنی و مفهومی که به کتابهایی که می‌خوانیم ، شهرهایی که می‌بینیم
و موسیقی که می‌شنویم - می‌دهد ، پرمایه‌تر و شیرین‌تر می‌سازد . ۱۴

۱- از World History by Hayes, Moon, Wayland چاپ دوم ؛
نیویورک ۱۹۵۱ ، ص ۱ ، به راهنمایی دوست گرامی و دانشمند آقای علیمحمد
حامری ، که همواره از راهنماییهای خردمندانه و نظرهای صائب ایشان درین
ترجمه برخوردار بوده‌ام ،

از این رو انتظار می‌رود که در کتابی که عنوان «تاریخ جهان» دارد، فراز و نشیبهای سرگذشت همه اقوام و مللی که تاریخی کهن دارند، آمده باشد؛ زیرا حوادث تاریخی و تمدن آنها به مناسبت تأثیری که اقوام و ملل در یکدیگر دارند، ناگزیر در تاریخ جهان و سرنوشت ساکنان آن و پیشرفت تمدن آنان تأثیر کرده است.

اما در «تاریخ جهان برای خردسالان» مؤلف که اصلاً آنرا برای خردسالان امریکایی نوشته است، بیشتر به ذکر آنچه مربوط به تاریخ امریکا و سرزمین اصلی نیاکان امریکاییان یعنی اروپاست، پرداخته و از پیشامدهای بزرگی که در این سرجهان یعنی آسیا از دیرینه‌ترین روزگاران تا امروز روی داده، خاصه آنچه مربوط به کشور ما ایران است، به اجمال سخن رانده و گاه خود زکری به میان نیاورده است.

شاید اگر وی تاریخ خود را برای خردسالان جهان می‌نوشت، به نوعی دیگر تألیف می‌کرد و مطالبی افزون بر آنچه اکنون دیده می‌شود، در آن می‌آورد^۱.

لیکن این نکته از قدر مؤلف و کتاب او که نمونه‌ای است دلپذیر از شیوه‌ای که در تاریخ نویسی برای خردسالان پیش چشم باید داشت و به کار بست - و ما هم بیشتر بدین نظر به ترجمه آن اهتمام ورزیدیم - چیزی نمی‌کاهد؛ و این ترجمه را اگر «تاریخ جهان» می‌نشانیم که در آن از اروپا و ملل اروپایی بیش از دیگر نقاط جهان و اقوام آن سخن رفته است، به مناسبت آنکه حاوی دانستنیهای سودمندی از تاریخ اروپاست که

۱ - شاید هم بی‌مناسبت نبود اگر مترجم مطالبی به شیوه مؤلف در حوادث مهم تاریخ آسیا و ایران می‌پرداخت و در جای مناسب خود به کتاب می‌افزود. اما وی بدان سبب که این کار به استادان و معلمان دانشمند تاریخ بیشتر می‌برازد، بدان دست نبرد.

در نهایت سادگی و بارعایت اصول روانشناسی و تربیتی تنظیم یافته ، در حقیقت در حکم «تاریخ اروپا برای خردسالان ایرانی» باید دانست .



در این ترجمه گاه مترجم برای روشن شدن مطلبی، نکاتی در حاشیه آورده یا به متن افزوده است ، بدین گونه :

(۱) هر جا مطلبی در متن با فهم یازندگان خواننده خردسال ایرانی نامناسب می نموده و از يك جمله نیز تجاوز نمی کرده ، آن را به مطلبی مناسب تغییر داده و با ستاره ای در آغاز جمله ممتاز کرده است .

(۲) در چند مورد که ذکر مطلبی ضرور نمی نموده ، آنرا در ترجمه حذف کرده است . (مانند این نکته که مؤلف در ذکر نام خشایارشا برای کودکان امریکایی نقل می کند که در کودکی او برای تمرین تلفظ حرف X کلمه Xerxes را به وی یاد می داده اند .)

(۳) هر جا تغییر یا افزایش مطلبی بیش از يك جمله و شامل يك یا چند بند (پاراگراف) بوده و با مطالب دیگر متن در آمیختگی پیدا کرده ، در میان این نشانه آمده است .

(۴) مطالبی که به مناسبت به متن افزوده شده ، در میان این نشانه [] جای داده شده است .

(۵) نامهای خاص داستانی یا تاریخی اروپایی را بیشتر به تلفظ فرانسوی آن که در فارسی معروفتر است آورده و در حاشیه نیز گاهی این مطلب را گوشزد کرده است .

(۶) يك یا دو جا نیز مطلبی با تغییری اندک از متن به حاشیه نقل شده است (مانند حاشیه صفحه ۴۷۸) .

☆ مطالبی که در حاشیه با ستاره مشخص شده از مؤلف است .

مترجم

پسران و دختران ! این صفحه برای شما نیست . برای آن مرد یا زن نیست ، سی یا چهل ساله ای است که ممکن است نظری بدین کتاب بیفکنند .

پیشگفتار

غرض از این خلاصه تاریخ جهان آن است که :
کودک را از آنچه پیش از زادن او در جهان روی داده است ، آگاه سازیم ؛

اورا از چهار دیوار محیط بسته و محدودی که در نظرش بس بزرگ می نماید - زیرا جز آن چیزی بد چشمش نیامده است - بیرون آوریم ؛
بر دانستنیهای او بیفزاییم ، دامنه دید او را وسیعتر کنیم و دری به دور نمای روزگاران گذشته بر او بکشاییم ؛

او را با پارهای از پیشامدهای مهم و نامهای بزرگ آشنا سازیم و آنها را در زمان و مکان جایگزین کنیم تا پایداری برای بررسیهای تاریخی آینده وی باشد ؛

اورا از وقایع تاریخی به ترتیب زمان ، بایاد کردن حادثه های عمده همچون نشانه و راهنما ، آگاه سازیم تا بتواند مطالعات تاریخی آینده خود را بر آنها منطبق سازد و هر يك را در جای مناسب آن قرار دهد .

این بخش نیز برای شما نیست ، برای
پدر، مادر یا آموزگار شماست.

درآمد

من نیز چون دیگر کودکان همسال خود با تاریخ امریکا پرورده و
بالیده شدم، ومدت هشت سال یا بیشتر جز تاریخ امریکاه هیچ تاریخی دیگری
به من نیاموختند . تا آنجا که من می دانستم ، آغاز جهان سال ۱۴۹۲
بود . حادثه ها یا کسان مربوط به پیش ازین تاریخ که به نوعی بدانها
برخورد می کردم . در نظر و اندیشه من در زمره افساندهای پریان بود.
عیسی وعصروی که در جلدهای مذهبی روزهای یکشنبه سخن از آنها می رفت،
در نظر من افساندهای دور از حقیقتی بیش نبود ؛ و چون در هیچ یک از
تاریخهایی که من خوانده بودم ذکری از آنها به میان نیامده بود ،
می پنداشتم که به هیچ کشوری در هیچ یک از دوره های تاریخ بستگی
ندارند و جز روایات مذهبی نیستند .

تنها تاریخ امریکا به کودکی امریکایی آموختن، همان اندازه جنبه
محلّی دارد که به کودکی از اهالی تکزاس فقط تاریخ تکزاس را بیاموزند.
سبب این گونه تاریخ آموزی را فقط میهن دوستی می شمارند و حال آنکه
جز کومه نظری و خود بینی نابخردانه که بنیادش نادانی و بی اطلاعی
آنان از ملتهای دیگر و دوره های دیگر تاریخ است ، به بار نمی آورد ؛

و خودخواهی پایه و مایه حقیقی ندارد .

پس از جنگ دوم جهانی کم کم به اهمیت این نکته افزوده شد که کودکان امریکایی باید بدوضع دیگر کشورها و احوال ملت‌های دیگر جهان آشنایی یابند تا رفتار و برخوردشان با مردمان این کشورها هوشمندانه و بی‌غرضانه باشد .

کودکان نپسالد مشتاق و آرزومندند که بدانند در سالیان دراز پیشین چه پیشامدهایی کرده است ، و بدآسانی تصویری کلی از تاریخ جهان در ذهن آنان جایگزین می‌گردد . از همین رو ، با همه مخالفتها و اعتراضهای بی اهمیت و نابجا و تردید اولیای کودکان ، سالها به نوآموزان دبستان « کالورت » تاریخ جهان آموخته شد . اما من مراقب سرخوردگی تدریجی از قبول این شیوه آموزش تاریخ بوده و در همان حال به نیازمندی روز-افزون به کتابی در تاریخ عمومی در خور فهم نوآموزان توجه داشتم . همچنین در یافتن کدهمه کتابهای تاریخ موجود را باید بدین منظور ناآنجا که می‌توان ، خلاصه کرد و شرح و تفسیری اجمالی بر آن افزود تا برای نوآموزان خردسال قابل فهم گردد .

مطالعات مهمتی که بدتازگی درباره هوش فطری کودکان کرده‌اند ، باز نموده است که کودکی که از لحاظ هوش متوسط است ، در سنین مختلف چه چیزهایی را می‌تواند فراگیرد و چه چیزهایی را نمی‌تواند . چه نوع تاریخها و صنایع بدیعی ، واژه‌ها ، کلیات و مجردات را درمی‌یابد و کدامها را در نمی‌یابد . در آینده باید همه کتابها با توجه کامل بداین نمودارهای هوشی نگاشته شود ، و گرندچه بسا مطالب آنها بیش از کنجایش ذهن کودک ، و اصولاً فراتر از حد فهم او می‌گردد .

با آنکه نگارنده سالها در تماس دائم با ذهن و تصور کودک بوده است در یافته که آنچه در اطاق مطالعه خویش برای کودکان نگاشته ، هر بار پس از ایراد در کلاس محتاج تجدید نظر و بازنویس بوده است. با آنکه نوشته های نخستین را بد عقیده خود به ساده ترین زبان نگاشته بود ، تا کزیر شده است که هر واژه و هر اصطلاح را از نو دوباره و سه باره در کلاس پیش بکشد تا دریابد که چه معنی و مفهومی از هر يك دستگیر شوندگان خردسال می گردد . کمترین پس و پیش شدن عبارتی یا اندك احتمال دو پهلو بودن معنی واژه ای . اغلب سبب تعبیر نادرست شده و کودک را به اشتباه انداخته است . مثلا عبارت « رم کنار رودخانه تیر قرار داشت »^۱ را کودکان بد این معنی گرفتند که شهر ظاهر آبر فراز آب رودخانه بنا شده بود و تصویری از خانه هایی که بر تیرهایی در رودخانه قرار داشت . به ذهن می آوردند . کودک نپسالد هنوز پس خردسال است - و چد بسا که با بانوئل را باور می دارد - در تصورات و لغات و دریافت پس خردسال تر از آن است که بیشتر بزرگسالان گمان می برند ، گرچد خود پدر و مادر یا آموزگاران او باشند ، و مطالب نازه را دشوار می توان به زبان بسیار ساده و کودکان در آورد .

ازین رو انتخاب مطلب آن اندازه مهم نیست که درخور فهم و دانشین بودن آن برای خردسالان شایسته اهمیت است . بیشتر کلیات سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی یا مذهبی ، هر قدر هم که بد زبان ساده گفته شود ، فراتر از حد فهم آنان است . سخن کوتاه کنم ، این تاریخ فقط داستانی است که مقدمه تاریخ بد شمار می آید .

۱ - Rome was on the Tibet River - معنی - بر روی - از حرف اضافه on در انگلیسی زودتر از کنار ، نزدیک - به ذهن کودکان آمده است .

سرگذشتها و داستانهای نغزی از تاریخ عمومی نوشته اند، اما سرگذشتهای کسان و داستانهایی از تاریخ، کلیات تاریخ نیست که کودک بتواند در آینده آنها را بسط دهد، و مطمئناً با آنکه متناسب و منطبق با طرح کلی تاریخ است، در ذهن کودک جز افساندهای پراکنده بسیاری که هیچ پیوستگی با زمان و مکان ندارد، نیست.

بدین سبب شیوه گفتار در این کتاب نقل داستان وقایع تاریخ قرن بدین دوره و دوره بدووره است، نه ذکر سرگذشت اقوام و ملتها. داستان ملتی را رها کرده به داستان ملتی دیگر پرداخته ایم، همان گونه که در یک داستان، زمیندهای مختلف آن همزمان با یکدیگر گفتند می شود. این همان شیوه منظوری است که هدفش آشنا ساختن نوآموزان به چشم اندازهای بیابانی دورانهای مختلف است، نه مثلاً گفتن تاریخ یونان از آغاز تا انجام، آنگاه باز گشتن به زمانهای پیشین و پرداختن به تاریخ روم و پس از آن به تاریخ ملتی دیگر و همچنین... غرض و هدف این آموزش آن است که طرح و تصویری کلی از تاریخ جهان در ذهن کودک پدید آورد، تا بعدها در ضمن مطالعات آینده او بدشاخ و برگهای تفصیلهای جزئیات آراسته گردد، همان گونه که نقاشان نیز نخست گرده کلی تصویر را رسم می کنند، آنگاه به ساختن جزئیات آن می پردازند. چنین طرحی برای طبقه بندی منظم اطلاعات تاریخی به همان درجه از اهمیت است که دبیرخانه بنگاهی برای خوب کار کردن نیازمند به اصول بایگانی مرتب می باشد.

پلکان زمان برای آن است که تصویری محسوس از طول زمان و گامهایی که تاریخ جهان به پیش برداشته است، برابر چشم بگذارد. هر پلکان نماینده هزار سال و هر پله نماینده صد سال یا یک قرن

است. مثلاً در اطاق بازی یا اطاق زیر شیروانی یا انبار خانه خود - اگر مانعی نباشد - يك چنین پلکان زمانی به مقیاس بزرگتر از پای دیوار تا نزدیک سقف رسم کنید و تصویرها و نقشهایی برای دلنشین ساختن آن - اگر بتوانید استادانه از کار در آورید - از مردمان و پیشامدهای تاریخی بر آن بنکارید. اگر این دیوار روبه روی تختخواب کودک باشد، چه بهتر؛ زیرا صبحگاهان یا هر زمان دیگر، هنگامی که وی بر آن دراز کشیده است به جای اینکه به تصویرهای خیالی که بر کاغذ دیواری نقش شده است بنگرد، حادثه‌های پرازدهام پلکان زمان را تماشا خواهد کرد. به هر حال کودک باید همواره پس از مطالعه هر حادثه تاریخی، به چنین پلکان زمان یا جدول نمودار زمان مراجعه کند تا صورت ذهنی از دورانهای گذشته در فکرش نقش گردد.

در آغاز کودک ارزش زمانهایی را که به ارقام نموده شده یا پیوستگی تاریخی را که بر خطوط زمان نگاشته شده است و نسبت آنها را با یکدیگر در نمی‌یابد و بی‌توجه و دقت مثلاً خواهد گفت: بیست و پنج قرن پیش از میلاد یا بیست و پنج هزار سال پیش از میلاد و یا بیست و پنج میلیون سال پیش از میلاد. تنها با مراجعه همیشگی به پلکان زمان یا جدول نمودار زمان است که کودک می‌تواند زمانها را در خاطر مجسم سازد. اگر کودکی بگوید که تاریخ نخستین المپیاد ۷۷۶ هزار سال پیش از میلاد بود، یا ایتالیا در آتن واقع است و یا ابراهیم پهلوان جنگ تروا بود، شاید موجب تفریح و خنده شما بشود، اما هیچگاه تعجب نکنید. شما خود اگر تا کنون وقتی به گروهی ناشناس معرفی شده باشید، می‌دانید که چه دشوار است نام آنها را بی آنکه پیوستگی میان نام و شکل آنها برقرار سازید، بدیاد آورید و بگویید. حتماً باید مطالب جالبی درباره آنها گفته

شود تا شما بتوانید نام و شکل آنها را به خاطر بیاورید. همچنین، در آموختن مقدمه تاریخ جهان و کسان و جاهای تاریخی که همه برای کودک یگانگانی کاملاً ناشناس هستند، باید چیزهای دیگری افزون بر نامهای تنها گفته شود و پیش درآمدهایی کوتاه ذکر گردد؛ و گرنه آن نامها و سیماها بی درنگ از یاد می روند. نیز باید نامهای تازه را پیوسته بازگو کرد تا شاگرد اندک اندک با آنها آشنا گردد، زیرا آنهمه نامها و جاهای نا آشنا برای کودک گیج کننده است.

برای آنکه منظور کلی از آموختن نکات عمده و اساسی که در آینده اطلاعات تاریخی آنها را کامل خواهد ساخت، تأمین گردد، باید کاری کرد که جدول نمودار زمان از اموال همیشگی نوآموز گردد. ازین رو، این جدول را باید همچون جدول ضرب بیاموزد و از بر کند تا صد درصد در خاطر او نقش بندد و به جای بماند، و بتواند موضوعی را که با هر زمانی مربوط است، در هنگام لزوم کاملاً بیان کند. غرض آن است که بتواند از زمان انسان نخستین آغاز کند و خلاصه ای از تاریخ جهان را تا زمان کنونی با تاریخها و حوادث مهم، بی درنگ کردن، پرسیدن، دست و پا کم کردن یا اشتباه کردن، شرح دهد. شاید به گمان شما، چنین چیزی بیش از انتظاری باشد که از کودک می توان داشت. اما اگر پیشنهادهایی را که برای پیوستگی حوادث مختلف تاریخ به یکدیگر و برای درآوردن نامها و حوادث به صورت دوره های مختصر کرده ایم، به کار بندید، مطلب، چنانکه شاید بنماید، دشوار نیست. صدها نوآموز دبستان « کالورت » با موفقیت این چیزها را آموخته و فرا گرفته اند.

عذری که آموزگاران تاریخ برای آموزش سطحی خود و فراگیری سطحی شاگردان می آورند، معمولاً این است که: « حتی اگر نوآموز

همدآنچه را آموخته است ، فراموش کند ، باز اثر سودمندی در ذهن او
بر جای میماند « تاریخ باید مانند مطالعات دیگر به صورت يك انضباط
ذهنی در آید ، اما فقط به این شرط که با مشکل تاریخها و ارقام و کلیات
به طرز شایستدای برخورد گردد تا کودک بتواند بر آنها غالب آید ؛ و با
مطالعه بسیار آموخته شود تا بتواند به آسانی آنها را به یاد آورد - و گرنه
بی درنگ بعد از سپردن درس ، به دست فراموشی سپرده می شود . معمولاً
قسمتهای داستانی و افسانه آمیز تاریخ را کودک به آسانی بد خاطر می سپارد ،
اما آنچه در آموزش تاریخ شایان اهمیت فراوان است « کی ، کی ، کجا ،
و چرا » ی آن است ، یعنی جدی ترین نکته در آموزش تاریخ ، همین
قسمت است . مثلاً بد جای اینکه بگوید « وقتی مردی بود » باید بتواند بگوید :

« جولیس سزار در ۴۴ پیش از میلاد ، در سنای رم ... زیرا » یا

« جان پادشاه انگلیس در ۱۲۱۵ در نیمید ... زیرا »

از همین رو ، این کتاب ، ضمیمه تاریخ نیست ، بلکه اساس و
شالوده تاریخ است . در هر مورد داستان مختصری ذکر شده است تا به استخوان-
بندی بیجان آن گوشت و خون برساند و آن را جاندار سازد . غرض پر
گویی نیست بلکه کم گویی و گزیده گویی است ، آنچه آنکه بتوان هزار
صفحه را در کمتر از نیم این مقدار گفت ، بی آنکه جز مطالب زائد و
کم اهمیت ، چیزی از قلم بیفتد .

موضوع درس هر گونه که به میان کشیده و گفته شود ، شاگرد نیز
باید تکلیف خود را انجام دهد و مغز خود را به کار اندازد ، و ازین رو
باید وی را بر آن داشت کدهر داستان را پس از خواندن باز گو کند ، تاریخها
و نامها و داستانها را بارها باید از او پرسید تا اطمینان حاصل شود که
آنچه را شنیده ، خوب دریافته و بد خاطر سپرده است .

شازده

بد یاد دارم که وقتی جوانی که نازه از دانشکده بیرون آمده بود،
 نخستین درس تاریخ خود را در کلاس آغاز کرد. با شور و علاقه فراوان
 «بازیکن عقب» فوتبالی که توپ را به دروازه حریف زده است، به سخن
 پرداخت. می گفت، می خندید، همه جا بر تخته سیاه، بر کف اطاق و
 روی زمین نقشه‌ها می کشید، تصویرها می نگاشت، از روی میزهای چپید،
 حتی گاه برای اینکه نکندهایی را خوب مجسم کند، واژگونه سر بر زمین
 و پا در هوا می ایستاد. نوآموزان، خیره و افسون شده با چشم و گوش باز و
 دهانی گشاده بدو می نگریستند و از هیچ نکته‌ای جای نماندند. چنان
 بود که گفتمی سیل سخنانش را با تشنگی فراوان می آشامند؛ اما آقای
 آموزگار همچون بارون مونچاوزن از توجه بدجانب دیگر اسب آبخوار
 کد از میان به دو نیم شده بود، غافل بود. در پایان ماه، مدیر دبستان
 پیشنهاد یک آزمایش کرد و وی با اعتماد کامل آزمایشی ترتیب داد.

این آزمایش فقط شامل سه پرسش بود.

(۱) آنچه درباره کلمبوس می دانید، شرح دهید.

(۲) « جیمز تون » « » «

(۳) « پلیموت » « » «

و اینک سه پاسخی که یکی از علاقه مندترین شاگردان نگاشته بود

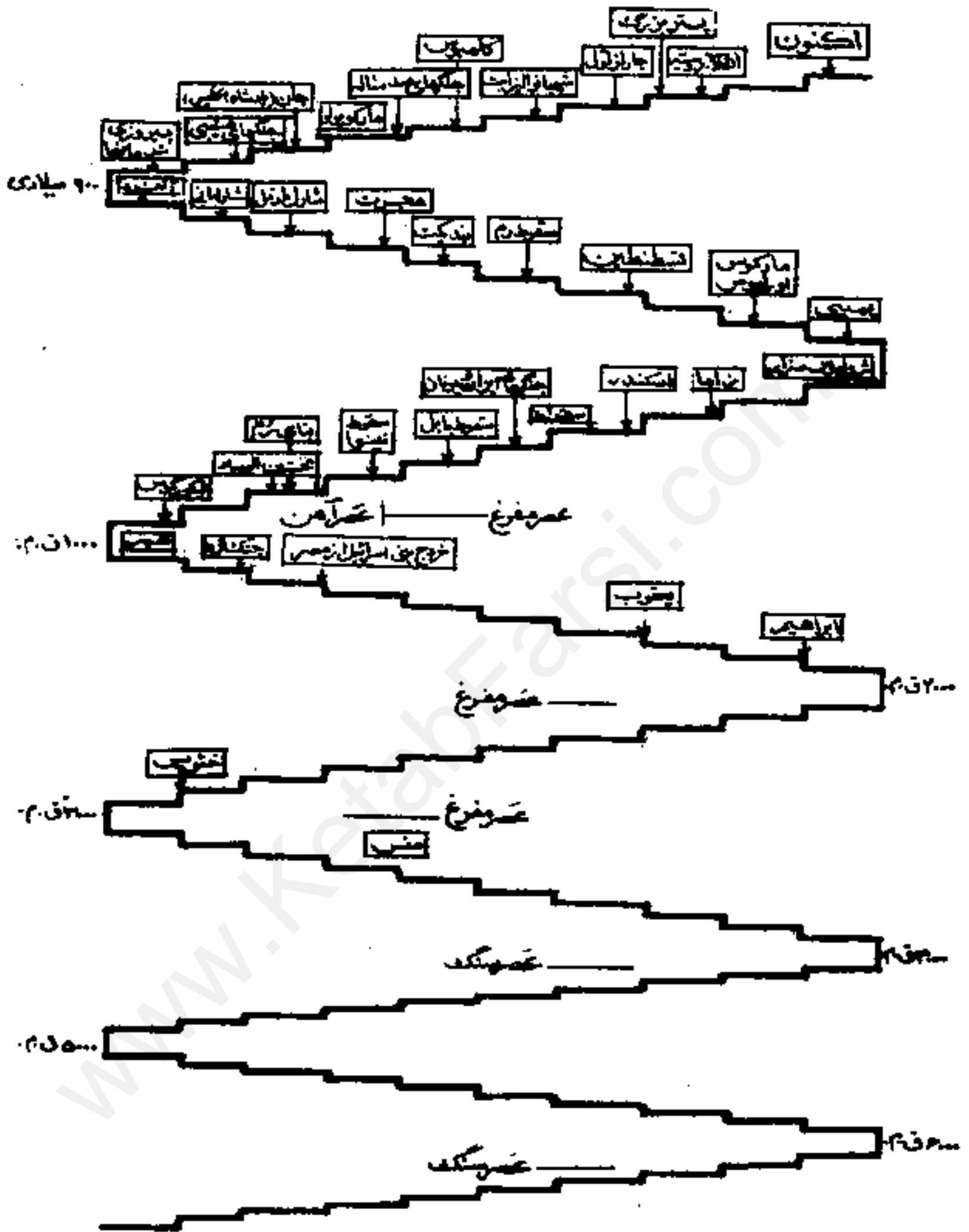
(۱) وی مرد بزرگی بود

(۲) « « «

(۳) « « «

اینک پلکان زمان

که از پایین پایین صفحه آغاز می‌شود و بالامی‌آید و بالامی‌آید تا
به جایی که اکنون هستیم می‌رسد . هر پلنه نماینده صد سال و هر
پلکان نماینده هزار سال است. پلکان همچنان تا آسمان بالامی‌رود .
اینک از جایی که اکنون هستیم به پلنه‌هایی که زیر پای ماست فرو-
نگریم و به داستان آنچه در سالهای دراز پیشین روی داده است ، گوش
فراریم .



جدول نمودار زمان

با

تاریخها و چیزی دیگر برای مایه‌ور شدن ذهن

ذهن خود را به یکبار به همه این تاریخها انباشته مکنید و گرنه بیزار و آزرده می‌شوید و دیگر هیچگاه رغبت نخواهید کرد که به تاریخ تازه‌ای چشم بینگنید. اندک اندک و مثلاً هر بار پس از هر داستان يك یا دو تاریخ را به خاطر بسپارید و مطمئن باشید که در ذهن شما جایگزین خواهد شد.

صفحه

۵

پدید آمدن زمین

۲۱

نخستین باران سیل آسا

۲۱

رستنیها

۴

جانوران ریز

۴

حشره‌ها

۴

ماهیها

۴

قورباغه‌گان

۴

خزندگان

۴

مرغان

۴

پستانداران

۴

بوزینگان

۴

مردم

۴

عصر سنگ

۱۸	عصر مفرغ آغاز می شود	۴۰۰۰ پیش از میلاد
۲۷	منیس	« « ۳۴۰۰
۳۸	یخثویس	« « ۲۹۰۰
۴۶	بابلیان گرفتن خورشید را پیشگویی می کردند	« « ۲۳۰۰
۴۹-۴۸	ابراهیم از اور بیرون رفت	« « ۱۹۰۰
۵۰	بنی اسرائیل به مصر رفتند	« « ۱۷۰۰
۵۱	بیرون رفتن بنی اسرائیل از مصر - آغاز عصر آهن	« « ۱۳۰۰
۶۳	جنگ تروا	« « ۱۲۰۰
۶۹، ۵۳	شموئیل ؛ شاعول	« « ۱۱۰۰
۷۵، ۷۰، ۶۶	همر ؛ سلیمان ؛ حیرام	« « ۱۰۰۰
۷۸	لیکورگوس	« « ۹۰۰
۸۶	نخستین المپیاد	« « ۷۷۶
۹۱	بنای رم	« « ۷۵۳
۹۴-۹۳	نینوا در اوج قدرت	« « ۷۰۰
۹۶	سقوط نینوا	« « ۶۱۲
۱۱۵	دراکو ؛ سولون	« « ۶۰۰
۱۰۶	سقوط بابل	« « ۵۳۸
۱۱۹	پایان دوره پادشاهی در روم	« « ۵۰۹
۱۱۰	دین برهمنی	« « ۵۰۰
۱۱۱	دین بودایی	
۱۱۲	کنفوسیوس	
۱۳۱	ماراتن	« « ۴۹۰

۱۳۷	ترموپیل	۴۸۰ پیش از میلاد
۱۳۹	سالامیس	
۱۴۳	عصر طلایی	« « ۴۳۰-۴۸۰
۱۵۱	جنگ پلوپونز	« « ۴۳۰
۱۶۳، ۱۵۸	اسکندر بزرگ	« « { ۳۳۶ ۳۲۳
۱۷۳	زاما	« « ۲۰۲
۱۸۳	زادن جولیس سزار	« « ۱۰۰
۱۸۵	فتح بریتانیا	« « { ۵۵ ۵۴
۱۸۸	مرگ جولیس سزار	« « ۴۴
۱۹۲	اکوست سزار و امپراطوری او	« « ۲۷
۱۹۶	زادن مسیح	« « ۴
۲۰۱	نرون	
۲۰۴	تیتوس	
۲۰۶	پمپیی از میان رفت	۷۹ میلادی
۲۱۰	مارکوس اورلیوس	« ۴۷۹
۲۱۵	قسطنطین	« ۳۲۳
۲۲۷	مقوط رم	« ۴۷۶
۲۴۳	هجرت	« ۶۲۲
۲۴۶	تور	« ۷۳۲
۲۵۵	شارلمانی	« ۸۰۰

۲۶۲	شاه آلفرد بزرگ	۹۰۰ میلادی
۲۶۹	نخستین کشف امریکا	۱۰۰۰
۲۸۶	ویلیام فاتح	۱۰۶۶
۲۹۸-۲۸۹	جنگهای صلیبی	۱۱۰۰
۳۰۷	جان پادشاه انگلستان؛ فرمان بزرگ	۱۲۱۵
۳۱۱	مار کوپولو	۱۳۰۰
۳۱۹	آغاز جنگهای صدساله؛ کرسی؛	۱۳۳۸
۳۲۲-۳۲۰	مرگ سیاه؛ ژاندارک	
۳۲۵	اختراع چاپ	۱۴۴۰
۳۲۸	سقوط قسطنطنیه	۱۴۵۳
۳۳۵-۳۲۹	کلمبوس؛ کشف امریکا	۱۴۹۲
۳۴۲	واسکودا گاما	۱۴۹۷
۳۵۱	بازگشت دوره هنر و ادب (نوزادگی)	۱۵۰۰
۳۵۹	شارل پنجم	
۳۶۰	اصلاح مذهبی	
۳۶۱	هانری هشتم	
۳۶۳	الیزابت	
۳۶۶	نیروی دریایی (شکست ناپذیر) اسپانیا	۱۵۸۸
۳۷۱	شکسپیر	۱۶۰۰
۳۸۲	چارلز اول و آلپور کرافول	۱۶۴۰
۳۸۶	ریشلیو	
۳۸۸	لویی چهاردهم	

بیست و چهار

۳۹۳	پتر بزرگ	۱۷۰۰ میلادی
۳۹۷	فردریک بزرگ	۱۷۵۰
۴۰۱-۴۰۳	انقلاب امریکا	۱۷۷۶
۴۱۲-۴۱۰	انقلاب فرانسه	۱۷۸۹
۴۱۷	نابلسون بناپارت	۱۸۰۰
۴۳۶	جنگ داخلی امریکا	۱۸۶۱
۴۵۰	جنگ جهانی اول	{ ۱۹۱۴ ۱۹۱۸
۴۶۸	جنگ جهانی دوم	{ ۱۹۳۹ ۱۹۴۵
۴۸۳	سازمان ملل متحد	۱۹۴۶